

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
ตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย

Factors Affecting the Success of the Management of Tourist
Destination that Comply with Thailand Tourism Standard

ภณสิทธิ์ อนันยะ

นิสิตปริญญาเอก มหาวิทยาลัยพะเยา

โทร. 089-145-7510 E-mail: jabjune_jabjune@hotmail.com

ณัฐพล ประดิษฐ์ผลเลิศ

อาจารย์ประจำ คณะวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

โทร. 086-317-9999 E-mail: mnratt@gmail.com

รัชต์ วรณสุขะศิริ

อาจารย์ประจำ คณะวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

โทร. 081-801-3030 E-mail: mtt.ratchata@gmail.com

ชวลีย์ ณ ถลาง

อาจารย์ประจำ คณะวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

โทร. 081-815-7883 E-mail: ajarnchawalee@gmail.com

Panasit Onya

Ph.D student, University of Phayao

Nattapol Praditphonlert

Lecturer, College of Management, University of Phayao

Ratchata Warunsukhasiri

Lecturer, College of Management, University of Phayao

Chawalee Na Talang,

Lecturer, College of Management, University of Phayao

รับเข้า: 30 เมษายน 2561 ตอบรับ: 31 กรกฎาคม 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และ 2) ศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นการศึกษาจากความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบ เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า ทุกองค์ประกอบเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบด้านการวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย

Abstract

This research aims to 1) study the factors affecting the success of tourism management and 2) to study the level of public participation in tourism management. This will be a study from success of management of achieved tourist attraction. Data were collected by questionnaires from 400 people who were involved in the management of successful tourist destinations. Descriptive statistics were analyzed by means of Mean.

The results of this research found that all of the factors that contribute to the success of tourism management was at a high level, especially. The highest level of success in tourism management, at the high level. Secondly, the environmental and natural conservation management factors leading to the success in tourism management were at a high level. And the management of quality of service in tourist attraction was the factor leading to the success in tourism management at the high level, respectively.

Keywords: the management of tourist destination, Thailand tourism standard

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่หลายประเทศให้ความสำคัญ โดยให้การสนับสนุนรวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวในประเทศ เพื่อทำให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจภายในประเทศ (Perloff, H. and L. Wingo, 1964) แต่ยังมีนักวิชาการบางคนแย้งว่า การท่องเที่ยวอาจจะไม่ได้ทำให้ระบบเศรษฐกิจดีขึ้นทั้งหมด (Williams and Shaw, 1988; Andrew, 1997) เพราะการท่องเที่ยวมักจะคิดค่าแรงแปรผันตามฤดูกาล และการท่องเที่ยวนั้นยังส่งผลทำให้เกิดค่าครองชีพที่แตกต่างกันตามฤดูกาลของการท่องเที่ยว (Mathieson and Wall, 1982)

สำหรับประเทศไทยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ นำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค การท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงการค้าและการลงทุน เมื่อประเทศประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศสามารถช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ในเวลาที่รวดเร็วกว่าภาคผลิตและบริการอื่น ๆ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554)

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเงื่อนไขและสร้างโอกาสให้องค์กรชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนทิศทางการพัฒนาชุมชนของตนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีแนวโน้มว่าการท่องเที่ยวจะรุกคืบเข้าไปถึง (Sirakaya, E., Jamal, T., & Choi, H. S. 2001). หรือต้องการเปิดเผยชุมชนของตนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างให้มีการสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากรและกระจายอำนาจการตัดสินใจโดยเน้นความสำคัญของการจัดการธรรมชาติแวดล้อมและใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน (Stewart, M.C. 1993; Weaver, D. 2006; Murphy, 1985)

จากการศึกษาเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่าประเทศไทยได้มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแล้วโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) แต่ยังไม่ได้ระบุว่ามีการมีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความสำเร็จต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงระดับที่ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวว่าควรอยู่ในระดับใดจึงจะประสบความสำเร็จ การพยากรณ์ความเป็นไปได้ของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ดำเนินการโดยชุมชนจึงเป็นเรื่องยาก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย ซึ่งจะเป็นการถอดบทเรียนจากความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบ ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์

สำหรับองค์กรภาครัฐและเอกชน องค์กรท้องถิ่นในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการกำหนดทิศทางนโยบายและแผนการพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูง และแผนปฏิบัติการตลาดที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยกลยุทธ์การตลาดที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครบทุกข้อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้ามาเป็นแนวทางการดำเนินการวิจัยประกอบด้วยความหมายและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ความหมายและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ความหมายและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และมาตรฐานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของไทย
2. สร้างเครื่องมือวัดและหาคุณภาพของเครื่องมือวัด เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้จริง โดยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยเพื่อความยั่งยืน โดยสร้างแบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) โดยวัดเนื้อหาด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแล้วนำผลการวิเคราะห์มาศึกษาเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืนตามกรอบมาตรฐานของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน หรือชาวบ้านในท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานทางการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวที่ดำเนินการการท่องเที่ยวแล้ว ผ่านตามเกณฑ์การประเมินและมีข้อมูลปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ไม่น้อยกว่าจำนวน 58 แห่ง รวมทั้งสิ้น 400 คน

เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ Cochran (1977 อ้างถึงใน กัลยา วาณิชยบัญชา, 2549: 74) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ซึ่งสูตรในการคำนวณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

$$\text{สูตร } n = \frac{P(1-P)Z^2}{E^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดตัวอย่าง

P แทน สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำลังสุ่ม .50

Z แทน ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ Z มีค่าเท่ากับ 1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (ระดับ .05)

E แทน ค่าความผิดพลาดสูงสุดที่เกิดขึ้น = .05

$$\begin{aligned}\text{แทนค่า } n &= \frac{(.05)(1 - .5)(1.96)^2}{(.05)^2} \\ &= 384.16\end{aligned}$$

การคำนวณจากสูตรขนาดตัวอย่างอย่างน้อยที่จะต้องใช้ คือ 384 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนด คือ ต้องไม่น้อยกว่า 384 คน

หลักเกณฑ์ประการสำคัญในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวหรือเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานทางด้านที่เกี่ยวกับกระบวนการในการส่งเสริมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

2. กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่มีการแสดงตนหรือมีการปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาสังคมโดยทั่วไป อันเป็นบุคคลที่ภาคประชาสังคมโดยทั่วไปให้การยอมรับในการแสดงบทบาททางด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

3. กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะในการเป็นผู้นำทางความคิดโดยเป็นบุคคลที่มีความสามารถหรือคุณลักษณะในการโน้มน้าวหรือชักจูงให้บุคคลอื่น ๆ ที่มีความหลากหลายในมิติต่าง ๆ มีความคิดเห็นหรือทัศนคติที่คล้อยตามการโน้มน้าวหรือชักจูงของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้ง เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่สามารถเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงทางความคิดระหว่างกลุ่มคนในสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งกับกลุ่มคนในสังคมกลุ่มอื่น ๆ รวมถึงการเชื่อมโยงทางความคิดระหว่างกลุ่มคนในทุกภาคส่วนของสังคมด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยกำหนดเนื้อหาเป็นการวัดปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของ

ชุมชน ผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยแบ่งเป็นการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) หลังจากนั้นได้มีการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยสร้างแบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) โดยวัดเนื้อหาด้านโครงสร้างและการบริหารงานด้านการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมของกลุ่ม และมีการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยว ด้านบริหารจัดการพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว และนักวิชาการวิจัยการท่องเที่ยว จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงต่อเนื้อหา (Content Valiantly) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า IOC เท่ากับ 0.85

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ส่วนที่ 1 ปัจจัยด้านองค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) โดยเรียงลำดับปัจจัยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้

1. มีการคัดเลือกประธานและกรรมการ เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$)
2. กรรมการและสมาชิกให้ความร่วมมือ/สามัคคี เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$)
3. กรรมการและสมาชิกมีความขยันหมั่นเพียร เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$)

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้

1. มีกิจกรรมร่วมกับกลุ่มการท่องเที่ยวแหล่งอื่น เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$)
2. มีการใช้กฎเกณฑ์ข้อบังคับของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$)
3. ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่รัฐ/เอกชน เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$)

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้

1. การจัดระเบียบการจราจร/เรือ เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$)
2. คุณภาพของถนนและ/หรือ เส้นทางที่ใช้ในการเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยวสามารถมาได้ตลอดทั้งปี เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$)
3. การปรับปรุงซ่อมแซมถนนให้มีคุณภาพดีเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$)

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้

1. การกำจัดแมลง/สิ่งรบกวนภายในแหล่งท่องเที่ยวอยู่เสมอ เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$)
2. ห้องน้ำและส้วมที่สะอาด อากาศถ่ายเท ไม่เหม็นอับ แสงสว่างเพียงพอ เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$)
3. มีระบบการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุ เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$)

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้

1. มีการเพิ่มทักษะความสามารถด้านภาษาต่างประเทศของสมาชิก เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$)
2. มีการพาคณะทำงานไปศึกษาดูงานยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$)
3. มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$)

องค์ประกอบที่ 6 ด้านการจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$)
2. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$)
3. มีการเผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$)

องค์ประกอบที่ 7 ด้านการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้

1. มีการกำหนดกิจกรรมที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$)
2. มีแผนงานการพัฒนาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$)
3. มีการดำเนินกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$)

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
พบว่า

ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่มีในแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับการพิจารณาหรือ

ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ

ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวประจำปี ร่วมกับคณะกรรมการอยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ

ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาหรือ อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้ในแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ

ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนในด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การบริการห้องน้ำ ที่พัก ที่จอดรถ เป็นต้น อยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ

ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนในด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ

ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนในด้านการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกต่าง ๆ เช่น ททท. ประจำจังหวัด สมาคมต่าง ๆ เป็นต้น อยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ

ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนในด้านการสนับสนุนงบประมาณวัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ

ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเช่น การบริการที่พัก บริการอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น อยู่ในระดับการควบคุมโดยประชาชน

ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกประจำท้องถิ่น อยู่ในระดับการควบคุมโดยประชาชน

ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการแบ่งรายได้จากการขายของ ร้านค้าสวัสดิการของหมู่บ้าน อยู่ในระดับการควบคุมโดยประชาชน

ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการแบ่งรายได้จากเงินช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ

ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นบุคลากรประจำแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ

ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับการวางแผนร่วมกัน

ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านปัญหาและ อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ

ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านข้อมูลสถิติต่าง ๆ เช่น สถิตินักท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น อยู่ในระดับการวางแผนร่วมกัน

ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของโครงการต่าง ๆ อยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ

ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับการวางแผนร่วมกัน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามที่กรมการท่องเที่ยวกำหนดขึ้นมานั้น ทุกองค์ประกอบล้วนแต่เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก

องค์ประกอบด้านการวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ที่จะเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภวรรณ เชื้อเมืองพาน และคณะ (2556) ศึกษาเรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว

โดยชุมชน กรณีศึกษา บ้านไร่กองขิง ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า หลังจากสมาชิกของชุมชนเล็งเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว และเกิดความเข้าใจการท่องเที่ยวของชุมชนมากขึ้น สมาชิกของชุมชนจึงได้กำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เรียกว่า “คณะกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน” เป็นอันดับแรก

องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประโยชน์ ส่งกลิ่น (2557) ศึกษาเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวท้องถิ่น: กรณีศึกษาการจัดการท่องเที่ยว บ้านชะยอม อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี จากการศึกษา พบว่า จุดกำเนิดและความเป็นมาของการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านชะยอม มาจากความต้องการของชาวบ้านในการที่จะรักษาทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนเอาไว้และต้องการสร้างรายได้เสริม โดยในกระบวนการของการจัดการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ (2556) ศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครคือ ศักยภาพทางการท่องเที่ยว กระบวนการคิดแบบยั่งยืนในด้านการมีจิตสำนึกที่ดีในการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความยั่งยืนของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมากกว่าการมุ่งเน้นที่ผลประโยชน์ด้านรายได้ มุ่งที่จะใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนการรักษาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน

ในด้านที่มีส่วนร่วมของชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนควรมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการอยู่ในระดับการปรึกษาหารือไปจนถึงระดับการควบคุมโดยประชาชน ถือว่าชุมชนมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่สูงมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทพ สิงห์ฆาพะ (2560) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยวและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลกมลา อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก

แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยฉบับนี้ เป็นเพียงหนึ่งในแนวทางการพัฒนาชุมชนให้มีความพร้อมในการบริหารจัดการพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานตามมาตรฐานของการท่องเที่ยวไทยได้ แต่ทั้งนี้ในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในความเป็นจริงยังขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้กำหนดนโยบายในระดับท้องถิ่น จังหวัด หรือระดับประเทศควบคู่กันไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เมษายน 2554.
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558) **มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 2558.**
- ประโยชน์ ส่งกลิ่น. (2557). *การจัดการการท่องเที่ยวท้องถิ่น: กรณีศึกษาการจัดการท่องเที่ยวบ้านชะซอม อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี. วารสารการเมืองการปกครอง, 5(1) กันยายน 2557 - กุมภาพันธ์ 2558.*
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์. (2556). *การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 7(3) กันยายน - ธันวาคม 2557.*
- สุเทพ สิงห์มาพะ. (2560). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยวและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลกมลา อำเภอกะตุ๋ จังหวัดภูเก็ต. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. 3(2) มิถุนายน - กันยายน 2560: 127-136. ค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2561, จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/rpu/article/view/112615/87717>*
- ศุภวรรช เชื้อเมืองพาน และคณะ. (2556). *การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา บ้านไร่กองขิง ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. ภาควิชาการพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่.*
- Andrew, B.P. (1997). Tourism and the Economic Development of Cornwall. **Annals of Tourism Research**, 24(3): 721-735.
- Chuamuangphan, S. (2013). **The study of potential development of community tourism: a case study of Ban Rai Kong Khing, Nong Khwai Sub-district, Hang Dong District, Chiang Mai.** Agricultural Development Extension And Communications, Faculty of Agriculture Production, Maejo University, Chiang Mai. (in Thai)
- Department of Tourism Ministry of Tourism and Sports. (2015). **Thailand Tourism Standard Tourism Management.** Bangkok: Ministry of Tourism and Sports. (in Thai)

- Mathieson, A. and G. Wall. (1982). **Tourism: Economic, Physical and Social Impacts.** Longman. London.
- Ministry of Tourism and Sports. (2011). **Bangkok: Ministry of Tourism and Sports,** April 2011. (in Thai)
- Murphy, P.E. (1985). **Tourism: A community approach.** New York, NY: Methuen, Inc.
- Perloff, H. and L. Wingo. (1964). *Natural Resource Endowment and Regional Economic Growth.* In **Regional Development and Planning: A Reader.** John Friedman & William Alonso (eds.), M.I.T. Press, Cambridge, MA.
- Pongsakornrangsilp, P. (2013). *The Management of Sustainable Community Based Tourism: The Case of Ban Kokekrai, Phang Nga Province.* **Veridian E-Journal.** 7(3) 2014. (in Thai)
- Singkhalah, S (2017) *Development of Sustainable Tourism at Kamala Sub-district and Kathu District, Phuket in Tourism Operators'and Local Government Officers' Perspective.* **Journal of Humanities and Social Sciences, Rajapruk University,** 3(2) June - September 2017 Retrieved on June, 1st 2018, from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/rpu/article/view/112615/87717>. (in Thai)
- Sirakaya, E., Jamal, T., & Choi, H. S. (2001). *Developing tourism indicators for destination sustainability.* In D. B.Weaver (Ed.), **The encyclopedia of ecotourism** (pp. 411–432). New York, NY: Centre for Agricultural Bioscience International Publishing.
- Songklin, P. (2015) *Local Tourism Management : A Case Study of Tourism Management in Ban Sasom, Khong Chiam District, Ubon Ratchathani Province.* **Journal of Politics and Governance (JOPAG).** 5(1) September 2014 - February 2015. (in Thai)
- Stewart, M.C. (1993). *Sustainable tourism development and marine conservation regimes.* **Ocean and Coastal Management,** 20, 201 - 217.
- Weaver, D. (2006). **Sustainable tourism: Theory and practice.** Oxford, United Kingdom: Butterworth - Heinemann.
- Williams, A.M. and G. Shaw. (1988). *Tourism: Candyfloss Industry or Job Generator?.* **Town Planning Review,** 59(1): 81 - 103.